

תכנית מתאר ירוחם

דוח מסכם מפגש שיתוף ציבור מתאריך 14/11/17

משתתפים מטעם צוות תכנית המתאר:

- ראש צוות אדריכלים – צדיק אליקים
- מתכנתת פיזית – תמי גבריאלי
- תכנון נוף תכנון – רם אייזנברג ועודד גל
- שטחי ציבור, חברה ופרוגרמה – חיים פיאלקוף
- מינהל התכנון – טלילה הראל ואבנר שדה
- שיתוף ציבור – עידית אלחסיד, קומיוניטי סביבה וחברה
- מנחות שולחנות עגולים: דואן חנן, ענת ברקאי-נבו, סיגלית גבעון פדידה, איריס ונטורה ושלומית הוך גרונוול

רקע ותקציר:

מנהל התכנון במשרד האוצר ומועצה מקומית ירוחם מקדמים את הכנת תכנית המתאר הכוללת לירוחם. התכנית נמצאת לאחר סיום גיבוש המצב הקיים וכעת היא בשלב גיבוש החזון. שיתוף הציבור הינו אינהרנטי להליך התכנון ומלווה את כל שלביו.

מפגש זה הינו מפגש שיתוף ציבור ראשון במסגרת הכנת תכנית המתאר הכוללת. מטרת המפגש הינה הצגת טיוטת ניתוח מצב קיים ושיתוף התושבים בקביעת חזון היישוב.

מפגש שיתוף הציבור התקיים בתאריך 14/11/17 בין השעות 18:00-21:00 והונחה על ידי עידית אלחסיד. במפגש נכחו כ-80 איש, כולם תושבי ירוחם, במגוון גילים רחב וממגוון קהילות היישוב.

להלן לוח הזמנים המפורט:

מפרט פעילות	
כיבוד, קליטה ורישום המשתתפים, ישיבה בחמישה שולחנות עגולים	18:00-18:10
דברי פתיחה - ראש המועצה המקומית ירוחם, מר מיכאל ביטון	18:10-18:20
תיאור תכנית מתאר כוללת ירוחם – רקע ומצב קיים - תמי גבריאל, מתכנת פיזית	18:20-18:35
הגדרת חזון - תמונת עתיד משותפת לירוחם – עבודה בשולחנות עגולים	18:35-19:10
דיונים בקבוצות על פי הנושאים שהוגדרו – מה אוהבים ורוצים לשמר ומה רוצים לשנות ואתגר לעתיד. כל שולחן עסק בסוגיה אחרת.	19:10-19:50
מליאה - הצגת תוצרי הקבוצות – ע"י נציג מכל קבוצה	19:50-20:50
דברי סיכום - ראש המועצה המקומית ירוחם, מר מיכאל ביטון	20:50-21:00

הנושאים אשר נדונו במפגש במסגרת שולחנות עגולים:

שולחן מס' 1 – תחבורה, שטחים פתוחים ונוף. מנחה – דואן חנן.

שולחן מס' 2 – אופייה של עיר: אופי בינוי, סוגי בינוי, חיבור בין שכונות חדשות וישנות. מנחה –

ענת ברקאי נבו.

שולחן מס' 3 – דמותו של המרחב הציבורי ושירותי ציבור. מנחה - סיגלית גבעון פדידה.

שולחן מס' 4 – קיימות ואיכות סביבה. מנחה – איריס ונטורה.

שולחן מס' 5 - כלכלה ותיירות. מנחה – שלומית הוך גרונוול.

מתודולוגיה:

כבר בשלב הכניסה לאולם נתבקשו המשתתפים לבחור את הנושא הקרוב לליבם ואת השולחן העגול אליו יצטרפו. הפעילות בכל שולחן כללה שני שלבים:

- שלב בניית החזון הקבוצתי - תמונת עתיד משותפת לירוחם
- שלב התייחסות לנושא הקבוצה

בסיום העבודה בשולחנות העגולים, נבחר נציג מכל קבוצה להקראה ודיווח במליאה.

בשלב הראשון - כל אחד מהמשתתפים קיבל כרטיסיה ועליה כתב את החזון שלו לירוחם בעוד 20 שנה (איך הוא רואה אותה בעיני רוחו). המשימה הייתה לגבש פסקה משותפת המבטאת את תמונת העתיד של המשתתפים לגבי ירוחם. בדיון נלקחו בחשבון היבטים של: גודל אוכלוסייה, תצורת בינוי, תעסוקה, חזות, נוף, ייחודיות, זהות קהילתית, קשרים עם היישובים הסובבים אותה וכן הלאה.

- חלוקת הזמן על פיה התקיימה הפעילות בקבוצות:
- ✓ 5 דקות - הצגת המנחה, כללי הדיון והמשימה.
- ✓ 5 דקות – כל אחד מהמשתתפים רושם לעצמו את תמונת העתיד שלו.
- ✓ 20 דקות – כל אחד מהמשתתפים מציג את שמו ואת תמונת העתיד שלו, כאשר המנחה מסכם על נייר העבודה את המשפטים/ הרעיונות הזוכים לקונצנוס.
- ✓ 10 דקות אחרונות גיבוש פסקה במשותף – כתיבה על הבריסטול ועל תצ"א.
- ✓ בסיום - בחירת נציג תושב מכל קבוצה אשר יציג את התוצרים במליאה.

בשלב השני (דיונים על סוגיות תכנון) על השולחנות הוצבו 2 בריסטולים:

באחד נכתב: "אוהבים/ רוצים לשמר" ובשני: "רוצים לשנות/ אתגרים לעתיד".

- כל שולחן דן בסוגיות אשר נבחרו עבורו מראש כמצוין לעיל.
- בתחילת דיון כל משתתף תיאר מה הוא אוהב ורוצה לשמר ומה היה רוצה לשנות/ אתגרים לעתיד.
- בסיום השלב גובש החזון הקבוצתי על פי ההיגדים שלוקטו.

חלק א': ברכות והצגת טיוטת מצגת מצב קיים

- ❖ ראש המועצה, מר מיכאל ביטון, בירך את באי המפגש.
- ❖ מנחת הערב, עידית אלחסיד, בירכה את באי המפגש והציגה את מהלך הערב.
- ❖ מתכנתת ערים, תמי גבריאלי, הציגה מצגת מצב קיים.

תמי גבריאלי הציגה מצגת הכוללת הסבר מהי תכנית מתאר כוללנית, שלבי הכנת התכנית ולוחות זמנים לקידומה ועיקרי ממצאי טיוטת דוח מצב קיים (המצגת שהוצגה במפגש נמצאת באתר המועצה).

חלק ב': שולחנות עגולים

שלב גיבוש החזון היישובי – תמות מרכזיות שעלו בכל חמש הקבוצות

תמונת עתיד משותפת לירוחם בעוד 20 שנה:

- **"ירוחם - אדם במדבר"** - ירוחם הוא יישוב קטן אסתטי וירוק, בו מתגוררת קהילה רבת תרבותית ורב גילאית, החיה בסינרגיה עם סביבתה המדברית הייחודית ועם משאבי הטבע שלה. התושבים מתניידים בתחבורה ציבורית וביישוב קיימת רשת שבילי אופנים והליכה מוצלים ע"י עצים. מרכז העיר נמצא בלב הישן והמטופח שם שוכנים מוסדות הציבור, התרבות והחינוך. היישוב איתן כלכלית וכולל מרכז תעסוקה ותיירות מדברית.
- **שמירה על קהילתיות וחמימות** - "... גיוון חברתי, חברתיות וקהילתיות. ירוחם מקבלת וקולטת את כולם. פיתוח ובנייה בשיקום הוותיק והקיים. איתנות כלכלית..."
- **צמיחה מבוקרת המשאירה את ירוחם בעלת ייחוד קהילתי** - "...ירוחם מאבדת את הקהילתיות שלה עם ההתרחבות. מה שמצנע עשה עם המתאר זה איבוד הייחודיות של ירוחם..." "... התנגדות לתכנית השלד, חשש מהפיכה לדימונה - עיר נחמדה, אבל זה לא האופי שאנחנו רוצים".
- **קירוב בין קהילות ובין אנשים בצורה פרואקטיבית** - "... שמירה על קהילתיות ויצירת סינרגיה בין קהילות. גאוות יחידה מקומית – גישור על פער בין הדורות..."
- **יישוב המקפיד על אסתטיקה במרחב הציבורי** - "... עיר נעימה מבחינת המראה, הצמחייה וכו' וגם מבחינת הקשר בין האנשים.. המשך שיפור מערכת החינוך הפורמלית והבלתי פורמלית. עיר לא גדולה מדי. אוכלוסייה מגוונת תוך פיתוח סובלנות וכבוד הדדי".
- **קיום קשר דיאלקטי בין האורבניות והמדבר** - "... נווה מדבר המצליח להכיל בתוכו את כל האוכלוסיות השונות תוך שמירה על הסובלנות והערבות ההדדית הקיימת. מרחב ציבורי מוצל, שמירה על ערכי טבע ונוף. יצירת גיוון תעסוקתי..."

- **יישוב המקפיד על תכנון לטווח ארוך ובר קיימא** - " .. גישור וצמצום הפערים בין השכונות הוותיקות והחדשות. שמירה על קהילתיות והעברת המסר לחדשים... ירוחם היא "מקום לכל תושב".
- **דגש על עירוניות מתוכננת מודרנית ובת קיימא** - " .. יצירת עצמאות כלכלית ואיזון בין שמירה על הקיים לפיתוח..."
- **יישוב הדואג ליציבות כלכלית** - " הפיתוח הכלכלי והתעסוקה משמעותי וכן החוסך הכלכלי של היישוב, צריך להגיע ליישוב שהוא איתן כלכלית... ירידה באחוזי האבטלה."
- **יישוב שנותן מענה תרבותי, חברתי וכלכלי גם לדור הצעיר** - " .. שהמקום ימשוך גם צעירים רווקים ודור המשך. לשמר את החמימות והקהילתיות ולא להפוך לעיר".

להלן סיכום סינרגטי שעולה מכלל הדיונים, על פי שאלות המפתח שנשאלו:

מה אתם אוהבים בירוחם? מה חשוב לשמר לעתיד? מה הייתם רוצים לשפר? איפה נדרש שינוי?

מרבית המשתתפים ציינו שהחוזקות העיקריות של ירוחם הן המיקום הייחודי בלב המדבר לצד אוצרות טבע כמו האגם והמכתש והקהילה הרב-גונית הייחודית המתגוררת בירוחם וכי נדרש להתמודד עם בעיית התעסוקה והכלכלה. היו תושבים שביקשו לשמור על אורח החיים הקהילתי-קומפקטי הקיים ביישוב והעלו את החשש מגידול מואץ.

מה הגודל של ירוחם בעתיד? היא צומחת בקצב איטי כיישוב או בקצב מואץ והופכת לעיר?

היו משתתפים שציינו שלדעתם הגידול צריך להיות גידול מתון, כמו כן הועלה הצורך לבצע שיפור בתשתיות ובשירותי תעסוקה ורק אח"כ לפתח שטחים חדשים למגורים.

איך ירוחם מתפתחת? כיצד אפשר לשקם ולשפר את המרכז הוותיק? מה יהיה הקשר בינו ובין השכונות החדשות?

נראה שהמרכז הוותיק נמצא "בלב" מרבית המשתתפים, שחוששים ממצב עתידי בו ירוחם תחולק למרכז ישן ומוזנח לעומת שכונות חדשות ומטופחות. צוין הצורך בקידום התחדשות עירונית במרכז הישן, חידוש תשתיות וגינון ויצירת קשרים באמצעות שבילי הליכה ואופנים מוצלים בין המרכז הישן לשכונות החדשות. בנוסף, מבקשים להקים את מרכזי התרבות והחינוך במרכז הוותיק.

איך נעים בירוחם בעתיד? ברכב פרטי? אופניים? בהליכה ברגל?

מרבית המשתתפים מעדיפים לנהל אורח חיים מקיים ביישוב קומפקטי ונגיש, וציינו כי בתנאי האקלים של ירוחם כדי שיתאפשר לנוע באמצעות תנועה לא מוטורית ולא ממוזגת יש חשיבות להצללה נרחבת של היישוב. יש צורך להקים רשת של שבילי אופנים והליכה שיקלו על הניידות

בתוך היישוב. בנוסף, צוין כי תדירות התחבורה הציבורית כיום אינה מספקת והיא לא מספיק מקושרת לשכונות השונות ולבאר שבע ואילת.

איך מעצימים את הכוח החברתי ביישוב? אילו מוסדות ציבור נדרשים? מה המיקום ומודל הבנייה הנכונים עבורם? אילו אוכלוסיות הם משרתים?

מרבית המשתתפים מרגישים שהיחוד של ירוחם נובע מהקהילה הרב-גונית ומהיחסים החמים בין התושבים ביישוב. אין ספק שזוהי האחת החוזקות של היישוב וחשוב לשמור על כך בעתיד. לכן חשוב לייצר תכנון קהילתי אשר מעודד מפגשים ברחוב, בגנים, במרכזים קהילתיים. היו שביקשו ליצור מרכז קהילתי גדול במרכז הישוב, תיכון ממ"ד גדול ומענה עבור אוכלוסיית הקשישים ובני הנוער.

איך נראים הרחובות והמרחבים הציבוריים ביישוב? כיצד אפשר לשפר את הניידות ביישוב עבור הולכי רגל? מי משתמש בגנים? לאילו פעילויות מיועדות הכיכרות? האם הוואדיות הן חלק מחיי היום יום ביישוב?

נושא העצים, העיצוב העירוני והטיפול עלה רבות בקרב המשתתפים. שלושת הנושאים הללו מאוד חשובים לתושבים והם מרגישים שכיום בשל המחסור הם משתמשים פחות במרחב הציבורי.

מה הקשר בין היישוב ואגם ירוחם?

הצביון המדברי ושכיות הטבע הן אחת החוזקות העיקריות של ירוחם, יש צורך לטפח את המקומות הללו, ליצור קישוריות אליהם ולוודא שמבחינה תכנונית תהיה אפשרות לצפות בהם (לדוגמה לא לבנות בנייה גבוהה בשוליים של היישוב אלא רק במרכז).

איך משתלבת התיירות ביישוב?

היו שציינו כי התיירות יכולה לסייע לבעיות האבטלה באזור, יש לעודד תיירות בירוחם ע"י תכנון מתאים המאפשר הקמת יחידות אירוח ושומר על צביון מדברי.

על בסיס המידע שהועלה גובש החזון היישוב:

ירוחם הינו יישוב עירוני בעל קשר למדבר בו הוא יושב. יישוב בו הקהילתיות והחמימות נשמרים כעוגן מרכזי ומתקיים קשר בין קהילות ובין אנשים בצורה פרואקטיבית וחיבור בין שכונות ותיקות וחדשות. יישוב המקפיד על תכנון מקיים לטווח ארוך השומר על אסתטיקה במרחב הציבורי ועל קשר דיאלקטי בין האורבניות והמדבר. יישוב הדואג ליציבות וחוסן כלכלי ונותן מענה תרבותי, חברתי וכלכלי לדור הצעיר.

תמות מרכזיות שעלו בכל קבוצה על פי הנושא שבו עסקה

בדיונים בשולחנות העגולים הקבוצות התייחסו לחוזקות ולאיתגרים לעתיד שהתכנית צריכה להתייחס אליהם. חלק מהנושאים שעלו אינם במסגרת טיפולה של תכנית המתאר הכוללנית, אך ראינו מקום לתת להם התייחסות כחלק מהנושאים שעלו בדיון.

שולחן מס' 1 – תחבורה, שטחים פתוחים ונוף.

מנחה - דואן חנן

1.1 חוזקות

- מדרכות רחבות
- יישוב קומפקטי
- אין פקקים
- פוטנציאל גדול של שטחים פתוחים
- נוף נהדר

1.2 אתגרים לעתיד

- תחבורה ציבורית יעילה ומקושרת
- סלילת שבילים מוצלים להליכה ורכיבה על אופניים
- חניות ליד המתנ"ס
- שיפור בשכונות חדשות צפופות, הרחבת רחובות צרים ושיפור תנועה לא נוחה לתנועה דו סטרית
- שיפור בשכונת הפרסים, אין תמרורים ואין אכיפה של חוקי תנועה
- סלילת צירי תנועה רחבים יותר בשכונות
- תכנון כביש עוקף לאזור התעשייה
- סלילת נת"צ לאוטובוסים
- הגדלת כמות התחנות של תחבורה ציבורית בבורנשטיין
- תחבורה ציבורית עם תדירות יותר גבוהה
- הנגשת מיניבוסים לשכונות
- מרכז תחבורה גדול בצומת הנגב
- הגברת נגישות לעיר הבה"דים ובאר שבע ופחות לדימונה
- יצירת היררכיה תחבורתית: תחבורה פנימית בתוך השכונות המתחברת למרכז הישוב ולאזור התעשייה וחיבור לתחבורה חוץ יישובית לצומת הנגב ולבאר שבע
- שימוש בשיטות תחבורה עתידניות

- פיתוח צירי הליכה/ אופנים/ רכב רוחביים ומחבורים בין השכונות למרכז העיר
- צירים נוחים לילדים ללא חציית כבישים

דגשים נוספים שהועלו בשולחן זה:

- שטחים פתוחים - צריך להנגיש את המכתש לכולם, כולל לנכים, האגם הוא חלק מהחיים, מבקרים בו כפעם בשבוע. כל תכנית פיתוח שתהיה בו, מוטב שתהיה בשוליים ולא ממש עליו, יש לשמר את הממצאים הארכיאולוגיים שבאזור ירוחם, ולהנגישם לציבור, צריך לסמן שביל סובב אגם.
- מרחב ציבורי - שכונת "שקד" (המעגלים) – מגנט לצעירים, לשמר את האופי הייחודי של השכונה, בבניית השכונות החדשות. טיפוח והשקעה בגינון היישובי. לחשוב על "תכנון מוטה אחזקה" - תכנון חייב להתייחס לצל.

שולחן מס' 2- אופייה של עיר: אופי בניוי, סוגי בניוי, חיבור בין שכונות חדשות וישנות

מנחה – ענת ברקאי נבו

2.1 חוזקות

- מדבר
- מרחבים פתוחים, רחבי ידיים
- נחל אבנון - פיתוח נופי
- מכתש – יצירת נגישות למכתש
- שימור טוב בשכונת השקד
- שימור החלק ההיסטורי של שכונת הפרסים
- שמירה על חיבור לשטחים הפתוחים

2.2 אתגרים

- נטיעת עצים וצמצום "מדבריות אקרשטיין"
- שיפור תשתיות התחזוקה והגינון הירודות
- הקצאת טיפול ותחזוקה בשטחים הפתוחים
- הימנעות מבנייה לגובה בשולי היישוב (מתוכננים מבנים בני 7 קומות שיסתירו את הנוף)
- יצירת צירים ירוקים דרך נחל שועלים (דורבנים). השארת השטח פתוח למעבר נוח מצד אחד של היישוב לשכונות החדשות מדרום
- ביטול שטחי אש
- תכנון נופי תוך התייחסות לתנאי יום ולילה

- יצירת גשרים להולכי רגל במרחק סביר
- תכנון נופי תוך התייחסות לתנאי יום ולילה
- יצירת גשרים להולכי רגל במרחק סביר
- שיפור המדרון התלול והמסוכן בשכונת "בני ביתך"
- הריסת הבית של אודי קליינר ולהשמיש את השטח מבחינה נופית
- נטיעת עצי צל ושיחים
- פיתוח גינות בסוף שכונת נווה נוף

דגשים נוספים שהועלו בשולחן זה:

- חיזוק מוסדות הציבור בשכונות הותיקות.
- הגבלת הפיתוח הפיזי וחידוש השכונות הותיקות - פינוי בינוי ותמ"א לא רלוונטיים פה, אבל צריך למצוא פתרון כלשהו שיחדש.
- עידוד אוכלוסייה מגוונת, שלא ייווצרו שכונות סגורות לקהילות מסוימת. לשמור על יחסי גודל בין הקהילות.
- יצירת אפשרות לפיתוח יחידות אירוח למגרשים קיימים ומתוכננים.
- השקעה בפיתוח של אתרי תיירות.
- שמירה על עקרונות של תכנון תומך קהילה.
- גידול שמאפשר מרחק סביר בין המרכז לשכונות ומאפשר קישוריות בין כל האזורים.
- התכנסות פנימה, התחדשות המרקם הבנוי.
- הקפדה על תכנון התומך בהסדרה של הפזורה הבדואית.
- הרחבת הכביש לצומת הנגב לשני נתיבים + רכבת.

שולחן מס' 3 – דמותו של מרחב ושירותי ציבור. מנחה - סיגלית גבעון פדידה

3.1 חוזקות

- אופין הקיים של היישוב – יצירת הזדמנויות לחיבורים בין הקהילות
- יישוב קטן
- שמירה על המגוון: קהילה, מגורים, שירותים
- חינוך טוב
- שמירה על כבוד בין קהילות ואנשים
- הקמת מוזיאון מורשת וארכיאולוגיה במרכז היישוב

- הגדלת שירותי מסחר, רפואה וממשל
- התבססות על מתנ"ס אחד במרכז ושלוחות בשכונות
- טיפול בגני ילדים הפזורים בשכונות
- הגבלת גודל היישוב – צמיחה טבעית והדרגתית
- קישור וחיבור בין השכונות הוותיקות לחדשות
- שיתוף נציגות של התושבים בצוות התכנון
- חינוך ילדים ומבוגרים לפתיחות, קבלת האחר וערבות הדדית
- שיפור מערכת החינוך
- הגדלת הפעילויות והמתקנים בתוך השכונות
- שיפור נגישות לנכים, כולל תאורה
- שיפור הסדרי החנייה
- שמירה על חוקי העישון
- הקמת מרכז מורשת
- הקמת מוסדות דת ומקוואות בשכונות החדשות
- יצירת נגישות תחבורתית למוסדות הציבור
- בריכת שחייה נוספת
- הקמת כיכר תרבות מרכזית
- בניית מבנה תרבות ליותר מ – 400 איש
- בניית בית ספר ממ"ד נוסף
- פיזור של מרפאות על פני הישוב
- הקמת גינות ציבוריות מגוונות
- הנצחת ההיסטוריה של הוטרינים
- הקמת מוזיאון מורשת וארכיאולוגיה במרכז היישוב
- הקמת סופר
- הקמת מועדונים למבוגרים דוברי שפה רוסית
- חידוש תשתיות חשמל
- הקמת מגרש כדורגל

דגשים נוספים שהועלו בשולחן זה:

בתחום השירותים הציבוריים יש דילמה בין עיבוי ושכלול המתנ"ס הקיים לבין מרכזים מקומיים. גני ילדים – אמירה ברורה שצריכים להיות בשכונות. הגברת מגוון השירותים הניתנים ביישוב הן המסחריים והן הציבוריים במיקוד על שירותי רפואה וממשל. שירותים עירוניים

מלאים תוך שמירה על החום והמשפחתיות, המרכז הישן תוסס, צעירים גרים בו, נפתחות חנויות מקומיות ייחודיות שיש להן קהל. מרחב נופי עוטף שמור ומטויל. צל, קהילתיות מאפשרת, מרחב שנותן כבוד לוותיק, האדם וההיסטוריה.

שולחן מס' 4 – קיימות ואיכות סביבה.

מנחה – איריס ונטורה

4.1 חוזקות

- מרחבים פתוחים
- שמש רבה אותה ניתן לנצל לתעשייה סולארית
- עיר בלב מדבר
- אגם ירוחם
- דיאלוג עם הסביבה המדברית
- חיבור תשתיתי של נכסי טבע לישוב

4.2 אתגרים

- שילוב הקיים בתכנון העתידי
- איזון בין שמירה על הקיים לפיתוח
- שמירה על ניקיון בשכונות הפנימיות
- הקפדה על אסתטיקה במרחב הציבורי
- שמירה על עיר אסתטית וירוקה
- חיבור המשאבים הטבעיים לעיר
- דאגה לצל במרחב הציבורי
- שימור סביבה לא על חשבון אנשים
- פיתוח מודלים אסתטיים כמו בירושלים
- טיפוח מרחבים פתוחים בתוך השכונות
- תשתיות פינני פסולת ונגישות אל מכלי אצירה תוך הגברת ההסברה
- יצירת תכנון ארוך טווח ובר קיימא בתחומי הקיימות – פיתוח מה שקיים ותכנון עתידי
- טיפול בסוגיות סביבתיות כמו: זיהום אור, מפגעי רעש, עומסי תחבורה
- ניקיון שכונת בר כוכבא
- איסוף מים

- פיתוח תרבות של שמירה על הסביבה וטיפוח בקרב הבלוקים
- עיצוב נופי חדש בר קיימא ולא "מלוקק"
- שמירה על הוואדי שלא ייהפך למזבלה

דגשים נוספים שהועלו בשולחן זה :

הטמעת ערכי הקיימות בכל תחומי החיים ביישוב. הפיכת הנושא לחלק מחיי היומיום, הן ברמת ההנהגה, שיח ובתכנון, והן ברמת הפרט החי את חייו בביתו ובמקום עבודתו. קיימות מודרנית היא כבר לא נחלת מתי מעט. היא נחלת הכלל וחובת הכלל לקחת אחריות וליישם ככל שהוא יכול את ערכי הקיימות מבוקר ועד ליל, בחינוך ילדיו ובהשפעה על סביבתו.

שולחן מס' 5 - כלכלה ותיירות.

מנחה – שלומית הוך גרונוול

5.1 חוזקות

- שמש – פיתוח תעשייה סולארית
- האגם – שמירה על אוצרות האגם, פיתוח תיירותי בשוליים בלבד

5.2 אתגרים

- שילוב הקיים בתכנון העתידי
- יצירת פרנסה בכבוד
- יצירת איתנות כלכלית
- חיזוק כלכלה מקומית
- הגדלת אזור תעשייה
- תמיכה ביוזמות פרטיות
- הקמת אזור תעסוקה אזורי – לחשוב על מועצה אזורית יחד עם רמת נגב
- פיתוח תיירות
- תמיכה בעסקים קטנים כמו חשמלאי, סנדלר
- טיפול בבעיית יתושים באגם והקמת שירותים

דגשים נוספים שהועלו בשולחן זה :

יש צורך בפיתוח תחום התיירות והיזמות המקומית, תוך הענקת סיוע לעידוד יזמים. חשוב והכרחי להגדיל את אזור התעשייה. לקדם ולתמוך יותר ביוזמות פרטיות. יש להרחיב ולאפשר בית ספר לבחירה - תיכון. חשוב מאוד להקים חנות סופר נוספת. סוגיית קופת חולים בעייתית –

יש לאפשר בחירת רופאים בקופ"ח מכבי. יש חוסר גדול במקומות בילוי לנוער וצעירים. יש לעודד ולקדם מקומות עבודה. יש לטפל בנושא הדיור הציבורי ולחזק את תחום החינוך של המבוגרים. נושא התרבות עדיין ברמה נמוכה, יש להעצימו ולעודד את פיתוחו.

התושב אבי בן זקן, שהשתתף בשולחן מס' 2, כתב שיר המציג את חזון העיר ירוחם עבורו:

"עיר קטנה, ירוחם שלי" / אבי בן-זקן

"עיר" קטנה ואנשים בה מעט,

אמר המשורר, בימים של אז.

כבישים לאורכה ולרוחבה

עם חניה שתהיה בה.

רחוב ופנס, אחד או שניים דולקים,

בלי "חשמל שקופץ" ומכשירים ניזוקים.

"עיר" קטנה, היא משאת לבבי.

עם רחובות קטנים והרבה צל ליום שרבי.

"עיר" קטנה, בה נחיה ביחד

בשמחה, בכאב ונכיר כל אחד.

"עיר" קטנה שיודעת לארח

את הבאים אליה להתארח.

"עיר" קטנה שומרת על קהילתיה,

אלה שנתגבשו בה, בעשרות שנותיה.

אוטובוסים שבאים בזמן

ושבילים מתאימים לכל אופן ואופן.

בית לבית יישק, בלי גדר וחומה

וכל בית ובית יסתפק בקומה.

"עיר" קטנה שומרת על המדבר סביבותיה.

"עיר" קטנה שהמדבר שומר עליה.

עירי שלי, תטפח שכונותיה.
עירי שלי, גם תחדש את פניה.
ישן וחדש בה ישכנו יחדיו,
בין אגם למכתש, ממש כמו עכשיו.
בירוחם שבעתיד, יגורו.... שתי רבבות ...
אולי יותר... אולי פחות....
מה שבטוח - ירוחם שלנו
תשכון אצל כולנו... בלבבות.

